

Θέματα Έπαναληπτικών Έξετάσεων Σεπτεμβρίου * Κλιμάκιο Α-Λ

1. *Ursa Minor* (1944) του Τάκη Παπατσώνη και «*Κίχλη*» (1947) του Γιώργου Σεφέρη: Να αναφέρετε μία από τις μεϊζονες και δύο από τις ελάσσονες ένδειξεις έπικοινωνίας των δύο έργων.

2. Ο R. Beaton μνημονεύει τρεις δημόσιες συζητήσεις κατά τη δεκαετία του '70 με άντι-κείμενο την πεζογραφία της έποχης. Σε τί συμπεράσματα είχαν καταλήξει οι συζητητές;

3. Κ.Π. Καβάφης, «Συμεών» (1917)

Τά ξέρω, ναί, τὰ νέα ποιήματά του
ένθουσιάσθηκεν ἡ Βηρυτὸς μ' αὐτά.
Μιὰν ἄλλη μέρα θὰ τὰ μελετήσω.
Σήμερα δὲν μπορῶ γιὰτ' εἶμαι κάπως ταραγμένος.

5 Ἀπ' τὸν Λιβάνιο πὶὸ ἑλληνομαθὴς εἶναι βεβαίως.
Ὅμως καλύτερος κι ἀπ' τὸν Μελέαγρο; Δὲν πιστεῦω.

Ἄ, Μέβη, τί Λιβάνιος! καὶ τί βιβλία!
καὶ τί μικρότητες!..... Μέβη, ἤμουν χθές —
ἡ τύχη τό ἔφερε — κάτω ἀπ' τοῦ Συμεών τὸν στύλο.

10 Χώθηκα ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανοὺς
ποὺ σιωπηλοὶ προσεύχονταν κ' ἐλάτρευαν,
καὶ προσκυνοῦσαν· πλὴν μὴ ὄντας Χριστιανὸς
τὴν ψυχικὴ γαλήνη των δὲν εἶχα —
κ' ἔτρεμα ὀλόκληρος καὶ ὑπόφερνα·
15 κ' ἔφριττα, καὶ ταραττομουν, καὶ παθαινόμουν.

Ἄ μὴ χαμογελᾶς· τριάντα πέντε χρόνια, σκέφου —
χειμῶνα, καλοκαίρι, νύχτα, μέρα, τριάντα πέντε
χρόνια ἐπάνω σ' ἓναν στύλο ζεῖ καὶ μαρτυρεῖ.
Πρὶν γεννηθῶμ' ἐμεῖς — ἐγὼ εἶμαι εἴκοσι ἑννιά ἐτῶν,

20 ἐσὺ θαρρῶ εἶσαι νεότερός μου —
πρὶν γεννηθῶμ' ἐμεῖς, φαντάσου το,
ἀνέβηκεν ὁ Συμεών στὸν στύλο
κ' ἔκτοτε μένει αὐτοῦ ἐμπρὸς εἰς τὸν Θεό.

Δὲν ἔχω σήμερα κεφάλι γιὰ δουλειά. —

25 Πλὴν τοῦτο, Μέβη, κάλλιο νὰ τὸ πεῖς
ποὺ ὅ,τι κι ἂν λὲν οἱ ἄλλοι σοφισταί,
ἐγὼ τὸν παραδέχομαι τὸν Λάμονα
γιὰ πρῶτο τῆς Συρίας ποιητή.

3.1. Πῶς θὰ χαρακτηρίζατε γενικὰ αὐτὸ τὸ καθαφικὸ ποίημα με βάση τὸ θέμα του καὶ τὸν τρόπο διαχείρισής του;

3.2. Νὰ ὑποδείξετε τὸ καθαρὰ διηγηματικὸ μέρος καὶ τὴ θέση του στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ποιήματος (λαμβάνοντας ὑπόψη μιὰ δήλωση ποὺ τὸ προοικονομεῖ καὶ τὴν ἐπανάληψή της).

3.3. Πάνω σὲ ποιά θεμελιώδη ἀντίθεση βασίζεται τὸ μήνυμα τοῦ κειμένου καὶ ἀπὸ ποῦ προκύπτει ἡ εἰρωνεία τῆς καθαφικῆς θεώρησης;

Θέματα Ἐπαναληπτικῶν Ἐξετάσεων Σεπτεμβρίου * Κλιμάκιο Μ-Ω

1. Γιὰ ποιούς λόγους ὑποστηρίζεται ὅτι στὸν Ζητιάνο του (1896) ὁ Ἀνδρέας Καρκαβίτσας ὑπερβαίνει τόσο τὸν λαογραφισμό ὅσο καὶ τὸν νατουραλισμό;

2. Οἱ ποιητὲς ποὺ ἐμφανίστηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Δικτατορίας («Γενιὰ τοῦ '70»): Γενικὰ χαρακτηριστικά.

3. Μιλτιάδης Μαλακάσης, «Ὁ Μπαταριάς» (1918):

Ἕνα Σαββάτο βράδυ, | μιὰ Κυριακὴ πρωί...

Ὁ Μπουκουβάλας ὁ μικρὸς κι' ὁ Κλῆς τοῦ Τσαγκαράκη
κι' ὁ Νῆκος τοῦ Βρανᾶ,
Σαββάτο βράδυ, κάποτε, τό ῥιχναν στὸ μεράκι,
στοῦ Βλάχου κουτσοπίνοντας κρυφά.

5 Κι' ὡς ἦσαν ἀρχοντόπουλα κ' οἱ τρεῖς, στὸ κέφι ἀπάνω
στέλναν γιὰ τὰ βιολιά,
καὶ μὲς σὲ λίγο βλέπανε τὸν Κατσαρὸ τὸν Πάνο
καὶ πίσω τὸ Θανάση Μπαταριά.

10 Κι' ἀμέσως, μὲ τὸ βιολιτζῆ καὶ μὲ τὸ λαουτιέρη
καὶ μ' ἕναν πιφιρτζῆ,
γιὰ τὸ βιλοῦχι κίναγαν τοῦ Κώστα Καλιαντέρη,
ποὺ σίγουρα τὸν εὔρισκαν ἐκεῖ.

15 Κι' ὁ Κώστας, λαγοκοίμητος, πάντα μὲ τὴν ποδιά του,
τοὺς δέχονταν ὀρθός,
καὶ τὸ τραπέζι ἐτοίμαζε πρὸς τ' ἀρμυρίκια κάτου,
στῆς ἄπλης λιμνοθάλασσας τὸ φῶς.

20 Κι' ὡς νὰ στρωθῆ καὶ νὰ σιαχτῆ, καὶ νὰ συγκαιριστοῦνε
τ' ἄργανα, σιγαλὰ
τὰ λιανοτραγουδά ἀρχίζαν, τὰ γιαιρεδάκια, ὅπου ἔναι
καθὼς τὰ προσανάμματα στὴ στιά.

Μά, στὸ τραπέζι ὡς κάθονταν, κι' ἀνοίγεν ἡ φωνὴ σου,
μεγάλε Μπαταριά!
στοῦ τρίτου κρασοπότηρο, πουλιά τοῦ Παραδείσου
ξυπνοῦσανε κι' ἀηθόνια στὰ κλαδιά.

25 Καὶ λίγο-λίγο ὡς γύριζες μὲς στὸ τραγοῦδι, ὦ θάμα!
παλληκαριές, καὶ μούους,
τ' ἀρματολίκι ἀνέβαζες καὶ τὴν ἀγάπη ἀντάμα
στ' ἀστέρια, στὸ φεγγάρι, στοὺς Θεούς.

30 Κ' ἐκεῖθε, ποὺ δὲν ἔφτανε κανένας, κ' ἡ ἀνάσα
πιάνονταν ὡς κι' αὐτῆ,
κ' ἐκεῖθε ἀλέγρα, παίζοντας σκαλι-σκαλι τὰ μπάσα,
κατέβαινε ἡ γαλιάντρα σου φωνή!

35 Κι' ὅπως ἐτύχαινε συχνά, σὲ τέτοια γλέντια, νὰ ἔναι
καλοκαιριοῦ χαρὰ
καὶ ὁ κόσμος ἔξω, τὰ νερά καὶ οἱ κάμποι νὰ εὐωδᾶνε
κι' ὅλα μαζί νὰ σπρώχνουν δυνατὰ

καὶ τὴν πιὸ λίγο ἀνάδαρη παρέκει νὰ πατήση,
ν' ἀκούση καὶ νὰ δῆ, —
δὲν ἔμενε εἰκοσάχρονη ποὺ νὰ μὴν ξεπορτίση
καὶ χήρα νὰ στὸ δρόμο νὰ μὴ βγῆ.

40 Κι' ὅσες ἀκόμα, οἱ ἄπλερες, δὲ βόλειε νὰ φτερίσουν
σὲ μάντρες καὶ σὲ αὐλές,
τὰ κοχυλάκια αὐτάκια τοὺς στυλῶναν νὰ γροικῆσουν,
τὰ μάτια τοὺς νὰ ρίξουν σαίτιές.

45 Καὶ τὰ τραγοῦδια, ἀέρηδες δροσιάς μαζί καὶ λαύρας
— ὁ δόλιος ὁ σεβντάς! —,
πότε τίς φλόγες ἔφερναν καὶ πότε μιᾶς ἀνάβρας
τὸ ράντισμα στὰ φύλλα τῆς καρδιάς.

50 Μά, ἐκεῖ ποὺ πέλαγο ἡ φωνὴ σάλευε πιά τὰ φρένα
κι' ὁ πλανταγμένος νοῦς
ποῦ πήγαινε δὲν ἤξερε, μὲ τὰ φτερά χαμένα,
σ' ἀναδυμιές καὶ πόθους ὠκεανούς,

καθὼς ἡ νύχτα ἐθάμπιζε, καὶ τῆς αὐγῆς ἡ χάρη
σπίδιζ' ἀντικρινά,
55 ξάμωνε ὁ Μπαταριάς μὲ μιᾶς καὶ πέταε τὸ δοξάρι,
μὲ τὸ στερνὸ του βόγκο, στὰ νερά.

Καὶ ἀσκηωμένος, γνεύοντας νὰ ἐτοιμαστοῦν καὶ οἱ ἄλλοι,
καὶ σκύβοντας στοὺς τρεῖς
νιόβγαλτους καλεστάδες του, ποὺ ἔχανε τὸ κεφάλι
60 γεμάτο ἀπὸ καπνοὺς ἀποβραδὶς,

τοὺς ἔλεγε, ξενέρωτος, πὼς δὲν ἦταν ἡ τάξη,
πρωὶ καὶ Κυριακῆ,
νὰ δοῦν παιδιὰ ποὺ τὰ ἔχανε μὴ βρέξη καὶ μὴ στάξη
μπλεγμένα στὰ βιολιά καὶ στὸ κρασί.

65 Κ' ἐνῶ τοὺς ἔλεγεν αὐτά, κ' οἱ γύρω παρωρίτες,
σὰ σ' ὑπνοφαντασιά,
παῖρναν τὸ δρόμο τοῦ γιालοῦ, οἱ ἀπανωπαζαριῆτες,
κι' οἱ κάτω τὰ ντερσέκια τὰ στενά,
μέσα στ' ἀνάλαφρο τὸ φῶς ἀρχίζαν <κ'> οἱ καμπάνες,
70 ποὺ φάνταζαν χρυσές,
καὶ τὰ κορίτσια ἐμπαίνανε νὰ κοιμηθοῦν, κ' οἱ μάννες
ἐαλλάζανε νὰ πᾶν στὶς ἐκκλησιές...

3.1. Ἡ ἀφηγηματικὴ δομὴ τοῦ ποιήματος. Τί, κατὰ τὴ γνώμη σας, ἐπιδιώκεται μὲ αὐτὴν;

3.2. Νὰ σχολιάσετε τὰ θέματα (α') τῶν σтт. 25-28 καὶ (β') τῶν σтт. 33-44.

[Πρὸς ἀπάντηση 2 ἀπὸ τὰ 3 θέματα. Διάρκεια ἐξέτασης συνολικά: 3 ὥρες.]

Ἀθήνα, Δευτέρα 15 Σεπτεμβρίου 2008